

трансвата на времето. Тъй като „драмата на живота“ му е до болка позната, той естествено би могъл да „я изиграе“ и няма нищо чудно тогава в присъствието у него на артистични наклонности, потенци и качества. Още повече че подобни „изпълнения“, „постановки“, „спектакли“ в пространствата на конкретното ромско поселение или в териториите на персонално-фамилната екзистенция има много – и то с различни сюжети.

Включеността на немалко роми в бранша на професионалните музикални дейци (главно инструменталисти) изисква и един по-висок статус в ранжировката на социалния и личностен авторитет. Защото изпълнители много, но истински артисти малко! Така артистизмът, като преферирана и толерирана личностно-професионална ценност, намира свои обратни пътеки към душевността на близките, приятелите, роднините, съседите, на общността като цяло.

Референтността на това качество се свързва и с друг мотивационен механизъм: „Щом всички ние, ромите, твърдим, че сме, а и другите ни приемат за музикални и артистични натури, това, че един или някои от нас са получили известно „формализирано“ признание за тази си характеристика, съвсем не означава, че при останалите роми тя липсва. Всички роми си приличаме, значи всички имаме потенциите и качества, но само някои ги демонстрират на практика, и то официално.“ Значи или животът, или нещо друго е попречило на останалите роми да „формализират“, публично да обективират по обществено регламентиран и възнаграден начин тази си особеност, която по принцип всички носят еднакво в циганската си природа.

Налице отново е мотивът за неформалните измерения на циганската душевност и битност, за изконния стремеж към тяхното коригиране и с институционално валидизираното вертикализиране във вътрешно- и междуетничните перцепции и рефлексии. Освен това афиширането на подобна орална или ментална позиция ни дава основание и за още едно обобщение, свързано с явния или дискретен егалитаризъм при ромите, т. е. всички по отношение признанието на позитивни страни, на дарби и качества, на способности и щрихи към персоналната им уникалност да са равнопоставени, диференциацията да се прави единствено по приписваните им нега-